

SPRAWOZDANIE
SYNDYKATU POLSKICH
HUT ŻELAZNYCH
ZA ROK 1930

KATOWICE
1931

Wydział Ekonomiczno-Statystyczny
Syndykatu Polskich Hut Żelaznych

Egzemplarz Nr. 134
dla wyłącznego użytku

JW Pana

Dr. F a l l a
/Gł. Zw. Przem. Górniczo-Hutniczych
K a t o w i c e .

Format normalny D 7 (68x96 mm)

Format norm. A 4
(210X297 mm)

SPRAWOZDANIE
SYNDYKATU POLSKICH
HUT ŻELAZNYCH
ZA ROK 1930

KATOWICE
1931

362397

III

1930

D-24/6524

28.5.13, -1

3100

X 130915
362397 III

Zbiornica
Księgarni Zabezpieczonych
w Stalinogrodzie

GMACH ADMINISTRACYJNY CENTRALI
SYNDYKATU POLSKICH HUT ŹELAZNYCH
W KATOWICACH

SPRAWY ORGANIZACYJNE

Do Syndykatu Polskich Hut Żelaznych, Sp. z ogr. odp., utworzonego z początkiem 1926 r. należały w roku sprawozdawczym — jak i w roku poprzednim — następujące firmy:

GÓRNOŚLĄSKIE ZJEDNOCZONE HUTY KRÓLEWSKA I LAURA
Spółka Akcyjna Górnio-Hutnicza,
Katowice,

HUTA „POKÓJ”, ŚLĄSKIE ZAKŁADY GÓRNICZO-HUTNICZE,
Spółka Akcyjna,
Katowice,

TOWARZYSTWO AKCYJNE ZAKŁADÓW HUTNICZYCH,
„HUTA BANKOWA”,
Dąbrowa - Górnicza,

TOWARZYSTWO SOSNOWIECKICH FABRYK RUR I ŻELAZA,
Spółka Akcyjna,
Warszawa,

TOWARZYSTWO ZAKŁADÓW METALOWYCH B. HANTKE,
Spółka Akcyjna,
Warszawa,

KATOWICKA SPÓŁKA AKCYJNA DLA GÓRNICTWA I HUTNICTWA,
Katowice,

MODRZEJOWSKIE ZAKŁADY GÓRNICZO-HUTNICZE, Sp. Akc.,
Warszawa,

SPÓŁKA AKCYJNA
WIELKICH PIECÓW I ZAKŁADÓW OSTROWIECKICH,
Warszawa,

TOWARZYSTWO STARACHOWICKICH ZAKŁADÓW GÓRNICZYCH,
Spółka Akcyjna,
Warszawa,

HUTA ŻELAZNA „KRAKÓW”, Spółka Akcyjna
Kraków.

Kapitał zakładowy Syndykatu P. H. Ż., jak również obowiązujące w roku 1929 umowy syndykatowe pozostały w okresie sprawozdawczym bez zmian.

Dążenia hut do utrwalenia egzystencji wspólnej organizacji zbytu znalazły swój zewnętrzny wyraz we wzniesieniu gmachu administracyjnego Syndykatu P. H. Ż.

Oдноśny projekt powstał w najpomyślniejszym dla hutnictwa żelaznego okresie działalności Syndykatu, t. zn. w roku 1928.

Gmach został wykończony w roku sprawozdawczym, uroczyste poświęcenie oraz przejęcie do użytku nastąpiło w dniu 6 maja 1930 r.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI RYNKOWEJ w 1930 r.

Rok sprawozdawczy upłynął pod znakiem pogłębiającego się kryzysu gospodarczego, który przybrał w tym czasie charakter przesilenia ogólno-światowego.

Szereg objawów, jak spadek produkcji, cen, konsumpcji, obrotów handlowych oraz stanu zatrudnienia, ujawniał się z wzrastającym natężeniem w ciągu poszczególnych miesięcy 1930 r., z czego wynika, że punkt kulminacyjny przesilenia nie został jeszcze w roku sprawozdawczym osiągnięty.

Pogarszanie się międzynarodowej sytuacji wywierało ujemny wpływ na kształtowanie się życia gospodarczego Polski.

Ostry przebieg kryzysu w Polsce znajduje swe uzasadnienie w tem, że realna siła nabywcza ludności, z której około 64% przypada na rolnictwo, wykazała w 1930 r. w porównaniu z poprzednimi okresami sprawozdawczymi bardzo poważny spadek, gdyż ceny na artykuły rolne i produkty hodowlane pozostawały w ciągu 1930 r. na bardzo niskim poziomie.

Na zaostrzenie położenia wpłynął poza tem brak odpowiednich funduszy na cele kredytu długoterminowego, który złagodziłby sytuację ludności rolniczej — tej najliczniejszej grupy odbiorców materiałów walcownianych.

W ścisłym związku ze spadkiem zdolności chłonnej rynku wewnętrznego pozostaje zmniejszenie się obrotów handlu, zamówień poszczególnych gałęzi przemysłu, samorządów i uczestników Syndykatu.

Na tem tle zarysowuje się ciężkie położenie hutnictwa polskiego w 1930 r., zwłaszcza, że ubytek zleceń ze strony nabywców prywatnych nie znalazł dostatecznego równoważnika w zamówieniach rządowych.

Niepomyślny układ koniunktur na rynkach zagranicznych stanowił dla polskich hut żelaznych poważną przeszkodę w rozwinięciu intensywniejszej działalności wywozowej, jako rekompensaty dla spadku zamówień na rynku wewnętrznym, co objawiło się w formie zmniejszenia wywozu materiałów walcownianych do poszczególnych krajów, za wyjątkiem Rosji Sowieckiej.

Bliższej analizie wyników, osiągniętych przez Syndykat w dziedzinie zbytu materiałów walcownianych na rynku wewnętrznym, poświęcamy dalszą część niniejszego sprawozdania.

STATYSTYKA ZBYTU

Ogólny stan obciążeń na poczet kwot udziałowych (łącznie z transakcjami przedzwiązkowymi) w roku 1930 w zestawieniu z poprzednimi latami przedstawiał się, jak następuje:

	ogółem
1930 r.	372.091 t .
1929 r.	512.084 „
1928 r.	716.421 „
1927 r.	536.117 „

Podział zamówień przydzielonych hutom przez Syndykat na poczet ich kwot udziałowych według poszczególnych grup materiałów, uwi-
daczniają zamieszczone poniżej cyfry:

	tonny
Żelazo i drut walcowany	225.406
Materiały nawierzchni kolejowej	60.402
Blachy	66.526
Półwyroby	2.761
Zestawy do kół i części do nich	14.657
Sztuki kute	150

Razem: 369.902

Zamówienia powyższe w zestawieniu z rokiem 1929 wykazały spadek we wszystkich grupach, a mianowicie:

	spadek
Żelazo i drut walcowany	71.012 t
Materiały nawierzchni kolejowej	19.890 „
Blachy	35.639 „
Półwyroby	3.353 „
Zestawy do kół i części do nich	8.280 „
Sztuki kute	228 „
Razem:	138.402 t

Rozpatrując ruch zamówień z uwzględnieniem podziału na grupy klienteli Syndykatu, należy przedewszystkiem zauważyć, że przypadało na:

	1930 r.	1929 r.	spadek
zamówienia prywatne	294.341 t	405.431 t	111.090 t
zamówienia rządowe	71.999 „	97.044 „	25.045 „
zamówienia hut syndykatowych	3.562 „	5.829 „	2.267 „
Razem:	369.902 t	508.304 t	138.402 t

H A N D E L.

Zamówienia udzielone Syndykadowi bezpośrednio przez handel wynosiły w 1930 r. — 205.527 t, w roku zaś poprzednim 261.414 t, czyli, że wykazały zmniejszenie o 55.887 t.

Wzajemny stosunek, zachodzący pomiędzy zleceniami składowemi kupców I., II. i III. kategorii uwidacznia zestawienie, zamieszczone na stronie następnej.

Zamówienia handlu na skład

kupecy	rok	ogółem	spadek
I. kategorii	1930	93.092 t	17.891 t
	1929	110.983 „	
II. „	1930	21.405 „	4.040 „
	1929	25.445 „	
III. „	1930	32.811 „	8.119 „
	1929	40.930 „	
Razem:	1930	147.308 t	30.050 t
	1929	177.358 „	

Z porównania powyżej przytoczonych cyfr wynika, iż jakkolwiek zamówienia składowe wykazały w zestawieniu z rokiem poprzednim poważne zmniejszenie, to jednak wzajemny stosunek pomiędzy zamówieniami poszczególnych kategorii kupiectwa uległ tylko bardzo nieznacznym odchyleniom.

Biorąc pod uwagę, że różnica pomiędzy spadkiem ogólnej wysokości zamówień handlu i zamówień składowych wynosi 25.837 t, stwierdzamy, iż zmniejszenie się zamówień handlu odbyło się kosztem t. zw. interesów tranzytowych, które

w 1929 r. wynosiły	.	.	.	.	.	84.056 t
w 1930 r. zaś	.	.	.	.	.	58.219 „
						<u> </u>
Różnica:						25.837 t

Uwzględniając ponadto, że interesy składowe handlu stanowiły w 1930 r. — 39,82% w 1929 r. zaś 34,89% ogólnej wysokości zamówień zanotowanych przez Syndykat, dochodzimy do wniosku, że mimo bardzo niepomysłnej sytuacji na wewnętrznym rynku żelaznym w 1930 r. poświęcało kupiectwo w dalszym ciągu wiele uwagi należytemu zaopatrzeniu swych składów.

PRZEMYSŁ.

Ogólna ilość materiałów zsyndykowanych, odebranych w 1930 r. przez przemysł wynosiła 145.750 t.

Bezpośrednie zamówienia przemysłu stanowiły w 1930 r. 62,39% (w 1929 r. — 63,78%) ogólnej wysokości zamówień przeznaczonych dla tej grupy odbiorców.

Naczelne miejsce co do wysokości zapotrzebowania materiałów zsyndykowanych w omawianej grupie odbiorców Syndykatu zajmuje przemysł metalowy (62.838 t).

Wysokość zleceń udzielonych Syndykatom przez tę gałąź przemysłu stanowiła w 1930 r. zaledwie 56,28% zamówień z roku poprzedniego.

Podobnie jak w roku ubiegłym zmniejszenie się zamówień przemysłu metalowego pozostawało w ścisłym związku z pogarszaniem się koniunktury na wewnętrznym rynku żelaza.

Drugie z kolei miejsce zajmują c y n k o w n i e b l a c h, których zamówienia (25.172 t) zmniejszyły się w stosunku do roku poprzedniego o 20%.

Następną z rzędu grupą są d r u c i a r n i e, które w roku sprawozdawczym udzieliły Syndykatom zleceń w wysokości 23.710 t, czyli o 22,26% mniej, niż w roku 1929.

Zamówienia przeznaczone dla p r z e m y s ł u b u d o w l a n e g o osiągnęły w 1930 r. wysokość 20.908 t, wykazały zatem w stosunku do roku ubiegłego spadek o 9,94%.

Przyczyny pogorszenia się napływu zleceń przemysłu budowlanego w 1930 r. kształtowały się analogicznie jak w roku ubiegłym. Były nimi: ograniczenia działalności inwestycyjnej instytucyj rządowych i samorządowych, oraz restrykcje kredytowe banków państwowych i finansowych instytucyj prywatnych, uniemożliwiające rozwinięcie inicjatywy ze strony prywatnych przedsiębiorców budowlanych.

Jedyną gałęzią przemysłu, której zlecenia w zestawieniu z cyframi roku poprzedniego zwiększyły się (o 14,07%) jest przemysł drzewny (972 t), co pozostaje w związku ze znacznie większym napływem zleceń ze strony przedsiębiorstw eksploatacji leśnej, znajdujących się na terenie Województwa Stanisławowskiego.

W grupie górnictwa, przeciwnie niż w roku ubiegłym, ujawnił się poważniejszy spadek zleceń, wynoszący 8.700 t (52,67%), spowodowany głównie znacznym zmniejszeniem się zamówień ze strony kopalń węgla.

Zamówienia prywatnych przedsiębiorstw komunikacji zmniejszyły się w stosunku do 1929 r. o 791 t, t. j. 37,51%, co pozostaje w związku przyczynowym z dalszym rozwojem konkurencyjnej komunikacji autobusowej.

Spadek zamówień cukrowni (406 t) pogłębiał się z kwartału na kwartał i wynosił ogółem w zestawieniu z poprzednim okresem sprawozdawczym — 61,66%.

Zamówienia pozostałych gałęzi przemysłu, wynoszące w 1930 r. — 2.609 t, zmniejszyły się w stosunku do roku ubiegłego o 61,57%, na co wpłynęło w pierwszym rzędzie znaczne osłabienie napływu zleceń ze strony fabryk nawozów sztucznych, fabryk chemicznych oraz cementowni i wapienników.

R Z Ą D.

Zamówienia Ministerstwa Komunikacji, stanowiące w roku sprawozdawczym — 95,93% ogólnej ilości zleceń udzielonych Syndykatom przez Rząd, wykazały w porównaniu z rokiem ubiegłym znaczny spadek, określający się cyfrą — 28,071 t, który tłumaczyć należy poważnymi ograniczeniami w dziedzinie konserwacji urządzeń kolejowych.

Na pozostałe instytucje rządowe przypadała reszta zleceń w ilości 4,7%.

Zamówienia rządowe nie stanowiły zarówno w okresie sprawozdawczym, jak i w roku 1929 dostatecznej przeciwwagi dla spadku zamówień prywatnych, w obu bowiem wymienionych latach uległy one w zestawieniu z r. 1928 znaczniejszemu zmniejszeniu, aniżeli zlecenia prywatne.

S A M O R Z ą D Y.

Zamówienia s a m o r z ą d o w e wynosiły w 1930 r. 667 t, t. zn., iż w stosunku do roku ubiegłego uległy one zmniejszeniu o 2.730 t.

R E J O N Y.

Podział zamówień klienteli prywatnej na rejony przedstawiał się w roku 1930, jak następuje:

Woj. Śląskie i Rej. Dąbrowski	117.703 t
Małopolska	49.352 „
Woj. Poznańskie, Pomorskie i Gdańsk	31.108 „
Kongresówka bez Rej. Dąbrowskiego	88.257 „
Kresy Wschodnie	<u>10.634 „</u>
Razem zamówienia prywatne: 297.054 t	

E K S P O R T P O Ś R E D N I.

Niepomyślne konjunktury na zagranicznych rynkach żelaznych odzwierciedliły się w roku sprawozdawczym, podobnie jak w roku poprzednim w zmniejszeniu się transakcyj na eksport pośredni, które w stosunku do roku 1929 wynosiło 40,55%.

Biblioteka Śląska w Katowicach
ID: 0030000396403

III 362397/1930